

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Захист прав людини в сучасній державі»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності Н6 Ветеринарна медицина
Код і найменування спеціальності,	Усі спеціальності ПДАУ
Тип і назва освітньої програми	Вибіркова міжфакультетська навчальна дисципліна
Курс, семестр	2 курс, 4 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, Загальна кількість годин – 90, із яких: <i>Денна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 16 год., практичних занять – 14 год. самостійна робота – 60 год. <i>Заочна форма здобуття освіти:</i> лекцій – 2 год., практичних занять – 2 год. самостійна робота – 86 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників	Викладачі: Коломієць Павло , д.ю.н., доцент, професор кафедри підприємництва і права Контакти: ауд. 482а (навчальний корпус 4) pavlo.kolomiets@pdau.edu.ua сторінки викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/kolomiyec-pavlo-vitaliyovych

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Вибіркова навчальна дисциплін
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Захист прав людини в сучасній державі» є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей у процесі засвоєння загального курсу «Правознавство» та/або інших правничих дисциплін.
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК 9. Здатність дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки та моралі в міжособистісних відносинах. ЗК 18. Уміння розв'язувати поставлені задачі та приймати відповідні обґрунтовані рішення.
Результати навчання	РН 9. Демонструвати уміння діяти соціально, відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поєднувати глибокі професійні знання з фундаментальними моральними, правовими, етичними принципами та естетичними цінностями.

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Навчальна дисципліна передбачає набуття загальних компетентностей та комплексу соціальних навичок (soft skills), притаманних сучасному фахівцю: комунікативні (комунікабельність, виховання потреби систематичного оновлення своїх знань для їх практичного застосування, проведення презентації, робота в команді, зворотний зв'язок); когнітивні та інформаційні (логіка, бажання навчатися, критичне мислення, самоорганізація); креативні (генерація нових ідей та інноваційних

рішень); безконфліктність (вміння врегулювати суперечності між членами команди або зацікавленими сторонами в процесі реалізації проєктів); лідерство (розвиток навичок управління командою, мотивації співробітників та прийняття рішень).

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів вищої освіти систему знань щодо правової культури, сутності та правової природи прав і свобод людини, форми їх реалізації за допомогою національних та міжнародних засобів захисту прав і свобод людини.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальні положення про права людини та умови їх захисту в сучасній державі.

Тема 2. Особисті права людини та їх нормативне регулювання.

Тема 3. Соціальні та трудові права людини.

Тема 4. Політичні та економічні права людини.

Тема 5. Право на судовий захист як невід'ємне право громадянина.

Тема 6. Обмеження прав і свобод особи.

Тема 7. Національно-правовий механізм захисту прав людини.

Тема 8. Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

словесні методи: лекція, розповідь-пояснення; бесіда; **практичні методи:** вправи; практичні роботи; робота з навчально-методичною літературою: конспектування, підготовка рефератів/презентацій; **методи формування пізнавальних інтересів:** створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації; метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; **методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності:** роз'яснення мети навчальної дисципліни; висування вимог до вивчення дисципліни; заохочення і покарання; оперативний контроль; вказування на недоліки, зауваження; **інтерактивні методи:** дискусії, диспути; рольові і ділові ігри; **комп'ютерні і мультимедійні методи:** використання мультимедійних презентацій; **методи усного контролю:** усне опитування (фронтальне, індивідуальне, групове), бесіда; **методи письмового контролю:** контрольна робота; **методи самоконтролю:** самостійний пошук помилок; самоаналіз.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Забезпечення об'єктивності оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом застосування накопичувальної системи нарахування балів оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожної теми освітнього компоненту впродовж семестру та достовірної фіксації результатів оцінювання у журналі обліку аудиторної навчальної роботи та завершується заліком із занесенням у відомість обліку успішності. Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання наведені у Додатку до силабусу

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перекладання

Перекладання видів робіт відбувається відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproosvitniyproces2025.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaproocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>). Практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та

	<p>повідомляє про це директора навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною;</p>
<p><i>- щодо академічної доброчесності</i></p>	<p>Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p>
<p><i>- щодо відвідування занять</i></p>	<p>У відповідності до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvitniyproces2025.pdf відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача. Контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти навчальних занять здійснює директор навчально-наукового інституту.</p>
<p><i>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</i></p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.</p>
<p><i>- щодо оскарження результатів оцінювання</i></p>	<p>Відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaprosvitniyproces2025.pdf , здобувачі мають право оскаржувати результати поточного або семестрового контролю, якщо вони не погоджуються з</p>

отриманою оцінкою. Після оголошення результатів здобувач може звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо оцінки. Якщо в процесі обговорення не вдається вирішити спірну ситуацію, здобувач освіти має право оскаржити результати контрольних заходів.

Підставами для оскарження можуть бути випадки недотримання викладачем встановленої системи оцінювання, зазначеної в робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання, або наявність конфлікту інтересів, про існування якого здобувач не був і не міг бути обізнаним до проведення оцінювання. Оскаржити результат можна не пізніше наступного робочого дня після його оголошення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативні :

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80.#Text>.
2. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 50-51. Ст.572.
4. Цивільний кодекс України, прийнятий 16 січня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073–10. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984, № 51. ст. 1122.
6. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-3. *Відомості Верховної Ради*. 2002, № 3. ст.27.
7. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-3. *Відомості Верховної Ради*. 94, № 28. ст.232.
8. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747 *Відомості Верховної Ради*. 2001, № 25. ст.131.
9. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-3. *Відомості Верховної Ради*. 2002, № 21. ст.135.
10. Про виконавче провадження : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 5.
11. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07 червня 2016 року № 1402 VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. ст. 545.

Основні :

1. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник : у 2-х томах. Том 1. Загальне адміністративне право. Особливе адміністративне право / В. Галуцько, П. Діхтєвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. Одеса. Видавництво «Юридика», 2024. 620 с. ISBN 978-617-8182-01-4
2. Коломієць П. В. Концептуальні аспекти правового забезпечення податкової безпеки України: монографія. Державний податковий університет. Ірпінь; Полтава : Видавництво ПП «Астрая», 2023. 468 с.
3. Вступ до прецедентного права України : монографія / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора, академіка Академії наук Вищої школи України М.М. Ясинка. Київ: Алерта, 2024. 280 с.
4. Цивільний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про цивільне судочинство. Монографія. / за заг. ред. докторки юридичних наук, професорки, заслуженої юристки України Фурси С.Я., докторки юридичних наук, професорки Бичкової С.С. Київ: Алерта, 2023. 640 с.
5. Публічна фінансова діяльність: теоретико-правові проблеми розвитку і трансформації : монографія / Ю. І. Аністратенко, О. І. Боднарчук, А. В. Гарбінська-Руденко та ін. ; за ред. Л. М. Касьяненко, М. В. Глух. - Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. - С. 83-113. ISBN 978-966-337-770-4.

Допоміжні:

1. Коломієць П.В. Імплементация досвіду зарубіжних країн у сфері публічної фінансової

діяльності в контексті правового регулювання податкової безпеки в Україні. Розділ 4 // Публічна фінансова діяльність: теоретико-правові проблеми розвитку і трансформації : монографія / Ю. І. Аністратенко, О. І. Боднарчук, А. В. Гарбінська-Руденко та ін. ; за ред. Л. М. Касьяненко, М. В. Глух. - Ірпінь : Державний податковий університет, 2025. - С. 83-113. ISBN 978-966-337-770-4. URL: <https://api-ir.dpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/156f4d12-bf7e-44eb-bec9-77ed826fce65/content?trackerId=7811143009b48e4c>

2. Kolomiets, Pavlo V. 2017. The Current State of Tax Administration in Ukraine: An Analytical Review of Terminology. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. Volume VIII, Winter, 8(30): 2448–2453.

3. Liubov M. Kasianenko, Pavlo V. Kolomiets, Oleh V. Popovych. 2021. The rule of law as a fundamental principle of the concept of legal regulation of tax security of Ukraine. *Estudios de Economía Aplicada*. Vol. 39 No. 6 (2021): Special Issue: Innovative Development and Economic Growth in the CIS Countries.

4. Liubov M. Kasianenko and Pavlo V. Kolomiets. The quality of Legal Education of Citizens as a Factor of the Tax Security of Ukraine. *Review of Economics and Finance*. Volume 20, Year 2022, P. 236–242.

5. Kolomiets, Pavlo et al. Reforming the Tax System of Ukraine in the Context of Globalization Challenges. *Theoretical and Practical Research in Economic Fields*, [S.l.], v. 16, n. 2, p. 460-470, June 2025. ISSN 2068-7710. Available at: <https://journals.aserspublishing.eu/tpref/article/view/8936>; Date accessed: 01 Aug. 2025. doi: [https://doi.org/10.14505/tpref.v16.2\(34\).15](https://doi.org/10.14505/tpref.v16.2(34).15)

6. Kolomiets P. (2025). Simplified taxation system: a retrospective of causal relations of threats to Ukraine's tax security. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, (3), 27-34. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2025-3-4>

7. Kolomiets P. (2025). Reform of the simplified taxation system as a key and highly debated aspect of tax reform in Ukraine. *Scientific Journal of Polonia University*, 70(3), 144-150. <https://doi.org/10.23856/7018>

8. Коломієць П.В. Неврегульованість господарського законодавства в перехідний період: між реформою і загрозами для податкової безпеки. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2025. Випуск 89: частина 2. С. 446-451 DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.68>

9. Коломієць П.В. Забезпечення податкової безпеки України: правові аспекти, ризики та шляхи нейтралізації загроз. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2025. Випуск 90: частина 3. С. 232-237. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.90.3.33>

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Бібліотека юридичної літератури: Офіційний веб-сайт Полтавського державного аграрного університету. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри підприємництва і права протокол № 19 від 13 січня 2026 року

Додаток до силабусу

**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

для здобувачів денної форми здобуття освіти

	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти*					Разом по темі
	Розв'язання тестів	Виконання вправ на практичних заняттях	Самостійна робота			
			Письмове завдання	Презентація	Тези	
Тема 1. Загальні положення про права людини та умови їх захисту в сучасній державі.	2	5	4	-	-	11
Тема 2. Особисті права людини та їх нормативне регулювання.	2	5	4			11
Тема 3. Соціальні та трудові права людини.	2	5	4			11
Тема 4. Політичні та економічні права людини.	2	5	4			11
Тема 5. Право на судовий захист як невід'ємне право громадянина.	2	5	4			11
Тема 6. Обмеження прав і свобод особи.	2	5	4			11
Тема 7. Національно-правовий механізм захист прав людини.	2	5	4			11
Тема 8. Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини.	-	-	4			11
<i>За будь якою темою</i>	-	-	-	10		10
<i>За будь якою темою</i>	-	-	-		9	9
Разом	14	35	32	10	9	100

для здобувачів заочної форми здобуття освіти

	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти*			Разом по темі
	Розв'язання тестів	Виконання практичного завдання	Контрольна робота	
Тема 1. Загальні положення про права людини та умови їх захисту в сучасній державі.	-	-	64	36
Тема 2. Особисті права людини та їх нормативне регулювання.	-	-		-
Тема 3. Соціальні та трудові права людини.	16	20		-
Тема 4. Політичні та економічні права	-	-		-

людини.				
Тема 5. Право на судовий захист як невід'ємне право громадянина.	-	-		-
Тема 6. Обмеження прав і свобод особи.	-	-		-
Тема 7. Національно-правовий механізм захист прав людини.	-	-		-
Тема 8. Міжнародно-правовий механізм захисту прав людини.	-	-		-
Індивідуальне завдання. Контрольна робота	-	-		64
Разом	16	20	64	100

* Усі види робіт оцінюються по декільком темам

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом – залік.

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0-2	По кожній темі 10 тестових завдань. Бали: від 0-2 (по 0,2 бали за кожну правильну відповідь)

Шкала та критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою
2-3	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
1	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (виконання письмового завдання)

Кількість балів	Критерії оцінювання
4	Відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та характеризують наявність спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень, критичне осмислення проблем у навчанні. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання; провадити інноваційну та наукову діяльність та повністю відображає визначений результат навчання за темою

2-3	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результату навчання
1	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні завдань за зразком, але з неточностями

Шкала та критерії оцінювання самостійної роботи (підготовка презентації)

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-10	зміст презентації відповідає темі та результату навчання; наявність творчого підходу складання презентації; якісно підготовлена практична розробка, дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічних вимог, наявності електронного (на носіїві) матеріалу презентації.
4-6	наявність незначних недоліків у відповідності теми презентації заявленому результату навчання, виконанні презентації та її оформленні.
0-3	наявність суттєвих недоліків або ж повній невідповідності теми презентації результату навчання, вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Шкала та критерії оцінювання написання тез доповіді

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Тези підготовлені на актуальну тему з дисципліни та повністю демонструють засвоєні результати навчання, розроблені відповідно до вимог редакції, подані до друку та мають високий рівень оригінальності (більше 80%).
5-8	Тези підготовлені на актуальну тему з дисципліни, демонструють засвоєні результати навчання, розроблені відповідно до вимог редакції, проте потребують суттєвого доопрацювання
0-5	Тези виконані частково, не розкривають результати навчання за дисципліною, мають низький рівень оригінальності (менше 60%)

Шкала та критерії оцінювання контрольної роботи

для здобувачів заочної форми здобуття освіти

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне	1-15 балів	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, проте дещо порушено послідовність викладу та не повністю розкритий результат навчання.
	15-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь на теоретичні питання стилістично та граматично правильна, показує на відмінні знання та вміння, повністю демонструє засвоєний результат навчання
Максимальна кількість балів	30 балів	

Професійно-орієнтоване	1-15 балів	Кількісна обробка результатів виконана правильно, проте містить деякі технічні помилки та неточності. Розв'язок практичного завдання зведений лише до кінцевої відповіді без наведення послідовності розрахунків
	15-34 балів	Зроблено інтерпретацію результатів, яка містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Завдання виконано стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів
Максимальна кількість балів	34 бали	
Всього	64 балів	